

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษา เรื่อง “การสืบทอดอาชีพชาวนาในพื้นที่ ตำบลบางภาชี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ หรือการวิจัยเชิงสำรวจ และการศึกษาเชิงลึกหรือการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 วิธีดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาจากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการใช้แบบสอบถาม และการสังเกต อย่างมีส่วนร่วม

ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกหลานของผู้ที่ประกอบอาชีพทำนา ในพื้นที่ ตำบลบางภาชี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยจำกัดเฉพาะกลุ่มลูกหลานของชาวนาที่ จบการศึกษาหรือศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ตามรูปแบบและวิธีการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาเชิงปริมาณ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบ Snowball โดยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มลูกหลานของชาวนาที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลบางภาชี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 40 ตัวอย่าง
2. การศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาเฉพาะเจาะจงเป็นกรณี (Case Study) จำนวน 2 กรณี ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของลักษณะบุคคล ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ โดยการศึกษาจากผู้ที่ตัดสินใจเลือกที่จะสืบทอดอาชีพชาวนาต่อจากพ่อแม่ จำนวน 1 ตัวอย่าง และผู้ที่ตัดสินใจไม่เลือกที่จะสืบทอดอาชีพชาวนาต่อจากพ่อแม่ จำนวน 1 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งลักษณะของคำถามจะประกอบด้วยคำถามทั้งที่เป็นคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด โดยการแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับผลการศึกษารายได้ของครอบครัว ฯลฯ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยและเหตุผลที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการสืบทอดอาชีพชาวนา

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นที่มีต่ออาชีพชาวนา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากเรื่องที่ศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ อีกทั้งการประสานงานไปยังกลุ่มตัวแทนในพื้นที่ในการขอข้อมูลและช่วยประสานไปยังกลุ่มประชากรที่ศึกษาอีกทางหนึ่ง โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

เตรียมแบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ และบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยอาศัยการทำความรู้จัก และบอกต่อไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ และการเก็บข้อมูลผ่านผู้ประสานงานในชุมชน จนครบ 40 ตัวอย่าง โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 2 ถึง 16 สิงหาคม 2551

ขั้นตอนที่ 2

ในขณะที่สัมภาษณ์และเก็บข้อมูล ได้เลือก กลุ่มตัวอย่าง 2 ตัวอย่าง เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบในลักษณะการศึกษาเฉพาะกรณี รวมถึงตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูลที่ได้รับก่อนนำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ระหว่างวันที่ 17 ถึง 19 สิงหาคม 2551

ในการสังเกตเพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยการใช้ค่าร้อยละ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การนำเสนอข้อมูลการวิจัย

ผู้ศึกษาจะทำการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา และสรุปผลการศึกษาโดยอาศัยสถิติในรูปแบบของค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าความถี่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1. ข้อมูลส่วนบุคคลและสถานการณ์การสืบทอดอาชีพชาวนา
2. ปัจจัยและเหตุผลที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการสืบทอดอาชีพชาวนา
3. ข้อคิดเห็นที่มีต่ออาชีพชาวนา

ข้อจำกัดในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในมิติของปัจจัยที่ใกล้ตัวของกลุ่มตัวอย่าง เป็นสำคัญ โดยมิได้ศึกษารวมถึงในระดับของนโยบายหรือบริหารของภาครัฐที่อาจมีส่วนหรือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพชาวนาของลูกหลานชาวนาในพื้นที่ดังกล่าว

ความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่จะทำให้ได้รับข้อมูลเชิงลึกมากกว่าบุคคลภายนอกที่อาจมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ที่ส่งผลต่อความชัดเจนในการทำ ความเข้าใจเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ตลอดจนความสำคัญในการศึกษา นอกเหนือจากนี้การเก็บข้อมูลภาคสนามอาจมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง จากคำถามปลายเปิดที่ผู้ศึกษาไม่สามารถเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองในทุกกรณีอาจ ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และขยายความได้ไม่ลึกเท่าที่ควร